

Izbaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1:50 dinar.

Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/2 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din;
za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Grozna beda, ki se vanjo čedalje bolj pogreza delavstvo in ki jo od kapitalizma kupljeno svetovno časopisje skuša zakrivati, se kljub vsemu kaže od dneva do dneva hujše v vsej svoji nagoti. Zopet mečejo velepodjetja na stotisoče delavcev na cesto in vsa evropska velemesta se sredi najhujše zime polnijo s brezposelnimi. Dunajski proletarijat je tako stradani, da so morale vojaške komisije 90 odstot. pri rekrutiranju zavrniti, ker so nezadostno hranjeni! Kljub vsej moderni socialni zakonodaji vidimo, da kapitalizem kakor rak čedalje bolj razjeda duševno in telesno zdravje človeštva in da nobena postava buržuazne družbe ni vstanu jo ozdraviti, ampak le začasno tuptam zaceli malo rano, organizem pa razpada dalje.

Rešitev ne samo delavstva, ampak vsega človeštva, kulture, je samo v združenju vseh delovnih slojev. Toda ne sme združenih proletarcev voditi sovražstvo, maščevanjaželjnost, nasilnost, želja za zatiranjem, nemoralne lastnosti buržuazne družbe, ampak najvišji moralni motivi, izviraajoči iz globoke vere v Pravico, ki je Bog, v večni moralni red. Na tej podlagi se prav vsi proletarci lahko združijo, postavijo skupen program in ga tudi udeležijo, če povsod, kjer se delajo postave, nastopajo kot eno samo telo in duša. Na podlagi ateizma in marksizma se pa ne bo nikjer nič trajnega ustvarilo.

Volitve v Del. zbornico so pred nami. Zdi se, da si bosta stali nasproti samo dve, kvečjemu tri del. fronte. Že to je velika pridobitev, če bodo volitve prisilile delavstvo h koncentraciji v večjih strankah in pomagale, da se razblinijo razne drobne stranke, ki na sebi malo pomenijo, delavstvo kot celoto skupnih stanovskih interesov pa močno slabijo. Izginiti pa morajo predvsem oni nestvori »delavskih« strank, ki so direktno od velekapitalistične buržuazije ustvarjene, da enotnost delovnega ljudstva čim bolj razbijajo. Dve ali tri velike delavske stranke bodo v medsebojni tekmi in kontroli poglobile delavsko zavest in odgovornost za skupne interese vsega delovnega ljudstva. Tako bo Zbornica lahko postala najmočnejše orožje v rokah delavstva za svoj končni družabni cilj, obenem pa šola za socialnopolitične naloge vsakdanjega dneva.

Krščanski socialci bomo šli v borbo za Delavsko zbornico z zavestjo, da mora biti ona začetek edinstvene fronte delovnih stanov, delavstva, umskega in ročnega, da nas bo zbornica morala združevati, ne razdvajati. Tega v najhujši medsebojni borbi ne bomo nikoli pozabili. Za nas zbornica ni torišče medsebojnih strankarskih prepričanj, izigravanja, igranja v rokah od buržuazije odvisnega birokratičnega aparata, ampak ima biti ali postati organ vsega delavstva brez razlike, ki bo nasproti kapitalistični družbi vsikdar zastopala delovno ljudstvo kot eno moralno celoto. Zasljepljenost strasti, nezavednost, od buržuazije delavstvu privzgojena mentaliteta danes to še ovirajo, toda krščanski socialci trdno verujemo, da ni daleč čas, ko bodo vsi delovni ljudje eno.

Pridobivajte novih naročnikov!

I. G.:

K nedeljskemu občnemu zboru JSZ.

Letos smo doživeli krščanski socialisti v svojih organizacijah velike dogodke. Zato je prav, da je načelstvo JSZ sklicalo v decembru izredni občni zbor, ki naj našo organizacijo gospodarsko utrdi, da bo v bodoče lahko mirno zrla v viharje in varna pred kakršnimi koli presenečenji, organizatorično pa tako spopolni, da bo ustrezala vsem težkim nalogam in odgovarjala v vseh ozirih pravi strokovni organizaciji.

Prvi kongres krščanskih socialistov, ki se je vršil dne 7. junija t. l. (lahko ga imenujemo kar »junijski kongres«) v Ljubljani, bo gotovo ostal kot mejnik našega krščansko socialističnega pokreta. Ta kongres, ki je bil tudi široko idejen, je ugotovil prvič, kake organizacije potrebuje danes naše delavstvo, drugič, kako morajo te organizacije delovati in tretjič, nam je začrtal junijski kongres jasen praktičen program za bodočnost.

Delavski dan, v oktobru t. l. v Mariboru, ki je pokazal močen krščansko socialističen pokret na našem severu, je bil posvečen vprašanju kulturnega dela v naših organizacijah, verske in duševne obnove posameznikov in delavskih družin, nam je začrtal tudi za to važno stran našega pokreta praktične smernice.

Resolucije »junijskega kongresa« in »delavskega dne« so tako važne in dalekosežne, da ne smemo niti najmanjše priložnosti opustiti, da ne bi delali za uresničenje teh smernic. Naloge, ki so nam naložene v teh resolucijah, so pa tako obširne in težke, da jih bomo mogli izvršiti le s strumno, disciplinirano, gospodarsko neodvisno organizacijo vsega našega delavstva. Pa tudi taka zamišljena organizacija je kakor telo brez duše, če ne stoji zanjo in močen delavski časopis.

Da pristopimo intenzivneje k uresničenju resolucij letošnjih velikih zborov, da utrdimo in razširimo ter v doglednem času gospodarsko osamosvojimo našo strokovno organizacijo, da utrdimo in povsod med delovno ljudstvo razširimo našo »Pravico«, da vcepimo našemu delavstvu neobhodno potrebno in rešilno združeno misel, ter zanimanje za našo lastno delavsko hranilnico, zato je sklican v nedeljo dne 13. t. m. izredni občni zbor »Jugoslovanske strokovne zveze«.

Novih dolžnosti, še večjo požrtvalnost in samozatajevanja bo naložil nedeljski zbor našemu delavstvu. Toda, ker je to edina naša rešitev in pot k veliki zmagi, ki mora priti, naj se vrši nedeljski zbor ob 60 letnici dr. J. Ev. Kreka pod geslom: »Postrgajmo stari kvas in zmesimo novo testo!«

Razpis volitev v Delavsko zbornico za Slovenijo.

Z ozirom na sklep VI. redne skupščine Delavske zbornice za Slovenijo in na odlok ministra za socialno politiko z dne 12. novembra 1925 št. O. B. 351-IV se razpisujejo v smislu čl. 28 pravil volitve v Delavsko zbornico za Slovenijo.

Volivno pravico za te volitve imajo vsi delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so bili zavarovani na podlagi prijav dne 5. decembra t. l.

pri eni izmed ustanov za zakonito obvezno bolniško zavarovanje delavcev in katerih zavarovana mezda je bila večja od 5.26 Din. Tudi oni delavci in nameščenci, ki spadajo po svojem zaposlenju pod zakon o zavarovanju delavcev, a samo zato niso člani Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali njemu enakih institucij, ker jim garantirajo njih delodajalci za slučaj bolezni dajatvam odgovarjajočo plačo, imajo pravico do volitev v Delavsko zbornico.

Pravico do vlaganja kandidatnih list imajo samo strokovne organizacije delavcev in nameščencev, ki so bile vpisane do 5. decembra t. l. v register Delavske zbornice za Slovenijo.

Volivni imeniki bodo razstavljeni od 26. decembra 1925 do vštetelega 4. januarja 1926 pri vseh krajevnih edinicah delavskega zavarovanja. Vsak član zbornice ima pravico, da v zgornjem roku volivne imenike pregleda, prepíše, objavi, tiska in da zahteva bodisi zase bodisi za drugega njih popravek.

Zahtevkom za vpis ali izbris v volivni imenik je treba priložiti dokaz zaposlitve ali nezaposlitve na dan 5. decembra. Kot dokaz velja potrdilo delodajavca o zaposlitvi. Reklamacije se vlagajo pri pristojni krajevni edinici bolniškega zavarovanja ustno ali pismeno.

Kandidatne liste se vlagajo počenši od 6. januarja do vključno 10. januarja 1926 v pisarni krajevnih volivnih odborov.

Kandidatno listo, podpisano od 100 volivcev, imajo izročiti osebno najmanj trije člani uprave organizacije.

Kandidatne liste se imajo predložiti ločeno za skupino privatnih nameščencev in ločeno za splošno skupino.

Kraj in čas uradovanja krajevnih volivnih odborov bo razglašen vso volivno dobo z razglasom na vratih pisarni krajevnih edinic bolniškega zavarovanja (Ekspozituro, Okrožn. urada za zavarovanje delavcev, krajevnih bratovskih skladnic, Trgovskega, bolniškega in podpornega društva).

Skupaj s kandidatno listo naj se predloži: Pismeno privoljenje vsakega kandidata in namestnika, da sprejme kandidaturu na listi dotičnega predlagatelja, dokaz, da imajo predlagatelji volivno pravico. Dokaz je podan z navedbo strani in tekoče številke, pod katero je predlagatelj vpisan.

Glasovnice naj se dostavijo vsakemu volivcu potom organov zavarovanja ali potom pošte, ali tako, da dvigne volivec v pisarni krajevnega volivnega odbora. Podrobnejša določila načina dostavljanja za posamezne kraje se objavijo.

Glasuje se tako, da zalepi volivec glasovalni listek in glasovnico v kuvertu, ki jo je izdal glavni odbor, ali pa v drugo kuvertu enake oblike. To kuvertu ima poslati volivec na njemu prikladen način glavnemu volivnemu odboru, potrditi pa mora na listku, ki je na kuvertu od zunaj prilepljen, da se da od nje odtrgati, da je kuvert sam zapečatil. Te zaprte kuverte se oddajajo v času od 2. februarja 1926 ob 8. uri zjutraj do vključno 7. februarja 1926 ob 6. uri zvečer glavnemu volivnemu odboru v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Glasovnice, ki bi bile vročene glavnemu volivnemu odboru pred 2.

februarjem in po 7. februarju, se pri skrutiniju ne bodo vpoštevale. Volivci morejo dostaviti kuverte z glasovnicami na njim ugoden način bodisi osebno, bodisi potom pooblaščenja, bodisi potom pošte glavnemu volivnemu odboru.

Volivci iz Ljubljane in predmestij morejo oddati svoj glas osebno le prvi volivni dan dne 2. februarja, pozneje pa smejo glasovati samo po pošti ali po pooblaščenju.

Volivci izven Ljubljane morejo poslati glasovnice glavnemu odboru tudi potom krajevnih volivnih odborov. V tem slučaju morajo oddati svoje glasovnice osebno v zaprtih kuvertah v pisarni krajevnega volivnega odbora dne 2. februarja v času med 8. uro zjutraj in 6. uro zvečer, pozneje pa morajo poslati svoje glasovnice le glavnemu volivnemu odboru potom pošte ali potom pooblaščenca.

Krajevni volivni odbori vroče te kuverte v smislu dobljenih instrukcij zaprte glavnemu volivnemu odboru.

Ljubljana, dne 4. decembra 1925.

Za glavni volivni odbor:

Dr. A. Mrak, l. r. M. Čobal, l. r.

Politični pregled.

Slovenci smo se vedno borili za lastno univerzo. Želja se nam je izpolnila še-le leta 1919., ko smo dobili svoj lastni najvišji znanstveni zavod. Tekom svojega šestletnega obstoja je ljubljanska univerza pretrpela mnogo udarcev. Vedno je visel nad njo Damoklejev meč, ki je grozil, da ji odreže kos za kos njene fakultete. Zdaj je hotel minister z eno potezo ukiniti medicinsko fakulteteto, zdaj tehnično ter teološko.

Vsem tem napadom smo se Slovenci krepko postavili v bran. Dobro smo se vedno zavedali, kaj pomeni univerza slovenskemu narodu to in onstran državnih mej. Vedno nam je bila univerza simbol, ki predstavlja slovenstvo. Če pade ona, se dobro zavedamo, kaj pade z njo. Ni čuda, da je zadnje dni vzbudila ogromno razburjenje vest, da hoče vlada našo slovensko univerzo ukiniti in pustiti samo rudarski oddelek tehnike, ki je drugod radi nerazvite industrije nemogoč. Po vseh izkušnjah, ki smo jih pridobili tekom obstoja ljubljanske univerze, da možnost kljub svoji neverjetnosti ni izključena. Zato je pa odločna volja celokupnega slovenskega naroda, ki je toliko žrtvoval in ki toliko prispeva v državno blagajno, da univerze ne damo pod nobenim pogojem.

Ukinitve univerze ni ukinitve nekaj srednješolskih razredov. Ukinitve pomeni napad na slovenstvo in čin nevhvaležnosti za žrtve, ki jih slovenski narod s tako težavo dan za dnem daje državi. Plačamo toliko, da ne bomo dopustili za nobeno ceno, da bi se tudi en sam del univerze ukinitil.

Pretekli teden je vlada poslala narodno skupščino na počitnice za en teden. Zmanjkalo ji je gradiva za razpravljanje. Med tem časom so delali razni odbori, ki so razpravljali o carinskem tarifu, o obrtni banki itd. Poslanci Jugosl. kluba so se potegovali za razne zboljšave. Naletijo pa vedno na veliko nerazumevanje naših razmer in potreb. Že storjenih obljub vlada ne izpolni. Par sprememb, ki

jih je vlada na predlog opozicije sprejela, je pozneje spet zavrnila.

Novi proračun bo znašal okrog 13 milijard 900 milj. dinarjev. Kljub izredno velikemu povišanju pa so proračuni nekaterih ministrstev tako majhni, da nikakor ne bo mogoče izvesti namenov, ki jih zasledujejo prizadeta ministrstva, med drugim poljedelsko ministrstvo, ministrstvo za javne zgradbe. Zato pa hoče vlada najeti novo posojilo, da bi mogla ta ministrstva v prihodnjem proračunskem letu vendar le nekaj načrtov izpeljati. Vlada se bo najbrže spet obrnila na znano ameriško bančno tvrdko Blaire, ki pa radi zadostnega jamstva stavi razne pogoje. Leta 1926. bo treba začeti Ameriki odplačevati dolgove. Posebna komisija odide pred božičem v Ameriko v svrhu pogajanj in ugotovitve, koliko znaša dolg.

Ministrski predsednik Nikola Pašić je pretekli teden obolel. Skupščinski predsednik Marko Trifković je že dalje časa bolan. Ker je naš notranji politični položaj precej zapleten in ker vlada med vladnima strankama velika napetost, ima Pašičeva bolezen najbrž politično ozadje. Kljub temu, da je sedanja vlada zelo močna in šteje skoro 200 poslancev v skupščini, je vendar notranje precej razbita. Nahajamo se pred krizo, katere je pričakovati tekom proračunske debate.

Jugoslovanski škofje so hoteli svoje zahteve sporočiti vladi in kralju. Pri tem so pa naleteli na čuden položaj, da jih vlada noče poslušati. Raditega so sklicali v Maribor konferenco, na kateri so razpravljali o teh dogodkih v Belgradu, ko jim je bilo nemogoče, da predložijo vladi svoje zahteve. Resni politiki svarijo vlado, da naj ne nastopa na tak način proti najvišjim cerkvenim dostojanstvenikom kat. cerkve v Jugoslaviji.

V spomladi se je začela v parlamentu velika debata o obtožbi proti dr. Lukiniču radi afere pri posestvu grofa Thurn-Taxis. Skupščina je izvolila poseben preiskovalen odbor, ki je preiskoval ta slučaj. Po večmesečnem preiskovanju je odbor te dni končal svoje delo. Kolikor se je dalo zvedeti, se je končala preiskava za dr. Lukiniča precej neugodno. Ugotovljena je kaznivost dejanja in škoda za državo. Sedaj bo o slučaju razpravljala narodna skupščina, ki bo tudi odločila nadaljnje na podlagi rezultatov preiskave.

Mnogo se govori o združitvi Davidovičeve demokratske in Spahove muslimanske stranke. Zdi se, da so vesti o tem precej pretirane oziroma prezgodnje. Z združitvijo bi namreč stopili pred vprašanja, ki jih bo zelo težko reševati, tako n. pr. vprašanje kandidatur. Gotovo pa bi združitev pomenila odcepitev obeh strank, zlasti v južnih krajih, kjer so bili Turki

izročeni silnemu pritisku vladajočih strank.

Načelnik Jugosl. kluba je imel preteklo nedeljo velik shod v Ptuj. Njegove izjave glede naše notranje politike so zelo važne. Odločno je podaril naše stališče ob vesteh, da hoče vlada ukiniti naše slovensko vseučilišče. Izjavil je, da hočemo stati kot zvesta straža ob strani našega slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Slovenija najprej Slovence! V nadaljnjem govoru je odločno obsodil protiversko politiko državnega absolutizma.

Naš dosedanji poslanik pri Vatikanu dr. Smodlaka bo skoro gotovo zapustil svoje mesto. Nastopil je dvomesečen dopust. Imenujejo že razne kandidate, ki bi naj prišli na njegovo mesto, ki je zelo važno. Naša država še ni s sklenitvijo konkordata uredila razmerja z Vatikanom. Pogajanja se vrše že par let, toda naša vlada ne kaže dobre volje, da bi pospešila sklenitev konkordata. V notranji politiki skuša katoličanom njih pravice kar najbolj okrniti. Povsod prihaja na dan s kulturnim bojem. Upati je, da se bodo razmere spremenile sedaj, ko bo imenovana za našega vatikanskega poslanika druga oseba.

Prihodnji teden nam bo prinesel spet precej zanimivosti, ker bo skupščina razpravljala med drugim tudi o slučaju dr. Lukiniča, bivšega pravosodnega ministra.

Češkoslovaška.

Ko je minister Šramek vrnil mandat za sestavo vlade, je ostala kriza češkosl. vlade na mrtvi točki. Precej se piše o tem, da bi prevzel sestavo vlade predsednik moravske deželne vlade dr. Černy, kar je že v letih 1920 in 1921 vršil. Vlada bi bila uradniška. Ta bi bila pa samo prehodna za toliko časa, dokler se dr. Švehli ne posreči sestaviti parlamentarne vlade.

Nemčija.

Min. predsednik dr. Luther je podal ostavko. Nadejajo se, da ga bode predsednik države Hindenburg zopet poveril s sestavo nove vlade. Svetovnoznana tvrdka Krupp v Essenu je odpustila 1200 delavcev. V kratkem jih odpuste zopet 3000. Pred vojno je bilo tam zaposlenih 24.000, danes le še 14.000 delavcev.

Italija.

V Italiji so sprejeli zakon proti tistim politikom oz. državljanom, ki so odšli iz Italije v tujino in tu rušijo ugled države. Dotični zgube državljanstvo in premoženje se jim zapleni. Najprej naj bi se uporabile te določbe proti bivšemu voditelju Ljud. stranke don Sturzu, sindikalistu de Ambru in nekdanjemu ministrskemu predsedniku Nittiju. — Ljudskošol-

ski otroci in gimnazijci morajo pozdravljati svoje učitelje na fašistovski način. Nekaj slovenskih odvetnikov v Gorici ni hotelo prispevati k dolarski zbirki v svrhu odplačila dolga v Ameriki. Fašistovski tajnik sedaj zahteva od odvetniške zbornice, da jih črta iz seznama odvetnikov. Pa pravijo, da so prostovoljno zbrali!

Španija.

Velik korak na polju demokracije je storila Španija. Pokazala je, da ima še nekaj moči v sebi. General Primo de Rivera, ki je kakor Mussolini v Italiji vladal s pomočjo sile brez parlamenta, je sestavil parlamentarno vlado oz. vlado v kateri ni več generalov ampak civilisti.

Rusija.

Namesto umrlega vojnega komisarja Frunzeja je bil imenovan Voršilov. Bil je kovinski delavec v stari Rusiji. Ker pa je bil silno priden se je znanstveno zelo izobrazil. Ima velike zasluge za boljševiško Rusijo v tem, da je organiziral obrambo proti protirevolucionarnemu generalu Denikinju. Star je 44 let.

Zveza narodov.

1. decembra je bila podpisana ločarska pogodba. Nemški nacionalisti grme proti ministrom dr. Stresemanu in dr. Lutheru, ki sta v imenu Nemčije ta sporazum podpisala. Imenujejo jih »izdajalce nemškega naroda«. Pri podpisu je izjavil francoski minister Briand, da ne bo več vojne. — Sklenjen je vojaški sporazum med Poljsko in malo antanto (Jugoslavijo, Rumunijo, Češko). Sklenila se je konvencija o prevozu orožja in municije in tudi glede drugih točk sodelovanja v vojni. — Med Anglijo in Grčijo je sklenjena tajna pogodba, na katere podlagi naj postane Anglija neomejen vladar v Sredozemskem morju (morje med sev. Afriko, Španijo, Francijo, Italijo, Grčijo, Malo Azijo). Grčija prepušča Angliji svojo mornarico in ji daje pravico uporabljati v slučaju vojne njene luke.

Prva delavska hranilnica in posojilnica.

(O postanku in ustroju.)

Združna misel ni imela v povojnih letih vnetega zagovornika v delavstvu, ki bi po njej oplojevalo in razgibalo naše socialnoekonomsko in kulturno življenje. Še dediščina po dr. Kreku naj bi ostala mrtev kapital? Bilo je pač dosti poizkusov v zadnjih letih v smeri konzumnega, produktivnega ali denarnega združništva. Nekatere močnejše skupine so same iz sebe snovale čebelice, ki so deloma imele kratko življenje, nekaj

pa jih še živi. Delavska centrala je skozi nekaj časa jedva vršila tekoče posle; izostala je vsestranska inicijativa in pomoč.

Naj bo I. kongres kršč. socialistov konec poizkusov in pričetek dejanj. Sedma resolucija kongresa govori o delavskem združništvu. Pozivlja delavstvo k dolžnosti, da z vsemi močmi podpira svojo konzumno združno organizacijo in ugotavlja, da se je premalo pozornosti posvečalo kreditnim združnim organizacijam. Priporoča snovanje kreditnih združ po načelih vzajemne samopomoči in naroča Jugoslov. strokovni zvezi, da čimprej ustanovi centralni kreditni zavod v Ljubljani.

Pet mesecev po kongresu je bila ustanovljena Prva delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani. Hranilnica je zadruga z omejeno zavezo. Član zadruga more postati vsak moški ali ženska iz delovnih slojev. Zdržni deleži so zelo nizki, da omogočajo vsakomur pristop in znašajo 15 Din. Poleg rezervnega zaklada se snuje podporni sklad za podpore onemoglim ali obolelim članom. Radi uspešnejše gospodarske pomoči otvarja zadruga svojim članom tekoči račun za obvezne vloge. Člani, ki se poslužujejo tega načina vlaganja, se zavežejo, da bodo, dokler so v službi redno vsak mesec vlagali določeni del svojih službenih prejemkov, ki ne sme biti manjši od 1% službenih dohodkov. Dalje je namen zadruga snovanje poslovalnic in podružnic v delavskih krajih. Hranilnica je bila registrirana 17. oktobra t. l. in posluje začasno v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze na Starem trgu, 2-I v Ljubljani.

Naloge Delavske zbornice.

Delavstvo mora svojo zbornico vedno bolj spoznavati. Da se bo znal vsak o pravem času in prav poslužiti te važne naše institucije in, da bo v zbornici pravilno pojmovanje med delavstvom, hočemo v »Pravici« večkrat govoriti o nalogah Delavske zbornice.

»Delavska zbornica za Slovenijo« predstavlja vse delavce in nameščence obeh spolov, ki so v službi na ozemlju Slovenije in delajo bodisi za nagrado bodisi v svrhu lastnega izučanja, pa naj bodo zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih ali sličnih podjetjih. Pri tem je vseeno, ali so ta podjetja last zasebnih oseb ali javnopravnih korporacij — ali podjetje stalno obratuje, ali pa je čisto samostojno ali pa vezano z drugim podjetjem. Delavska zbornica je torej predstavica vsega delavstva in uslužbenstva, tudi hišnih in gospodinjstev poslov (pestunji, služkinj, kuharic itd.).

nosti, tako ji je prihajalo tesno pri misli, da mu ne bo mogla dati odgovora, kakršnega pričakuje. Zato se je izogibala jasnega razgovora in skrbno pazila, da se nista sešla z učiteljem nakoli na samem. Kljub temu je pa sedaj vendarle napočil trenutek, ki se ga je vedno bala.

Bila je zadnja nedelja v avgustu. Nekaj kmetov, obenem občinskih svetovalcev in dobrih prijateljev, je prišlo na obisk k staremu županu, da bi se pogovorili o nekaj važnih zadevah. Ni trajalo dolgo in prišle so tudi njihove žene, da bi se pomenile po svoji strani z Ljuško.

Medtem, ko so se zapletli možje v živahen pogovor in so se stisnile ženske tesno skupaj, da bi se zaupno pomenile o lastnih in tujih družinah, je zapustila Hanka tiho in neopazeno zakajeno sobo, prinesla iz svoje sobice šivanje in stolček in odšla na vrt, kjer si je izbrala prostor pod širokovejnatno jablano.

Popoldansko solnce je še vroče pripekalo. Pisani metulji so letali v zlatih solnčnih žarkih in čebele so brenčale, sicer pa ni noben glas motil nedeljske tišine.

Take mirne, samotne nedeljske ure je imela Hanka najrajši. Sicer je tudi drugače živela tiho sama zase in ni iskala prijateljic, akoprav so bili sedaj Kruševčani z njo prav prijazni, ko se je nosila spet po domače; zdelo se je, da so jo šele sedaj spoznali za svojo, čeprav se je takrat bala, da jo bodo obsuli z novim posmehom. Toda prehudo so jo bili užalili, da bi mogla takoj pozabiti storjeno krivico; zato je samevala in se ni družila z nikomur. Celo s staro Trino ni bila več tako dobra ko prej, nikdar ni prestopila sosedovega praga

brez posebnega opravljanja in tolažila teto, ki je bila zaradi tega malo huda, z dolgimi zimskimi večeri, čeprav ni nikoli resno mislila na to, da jo bo takrat češče obiskovala.

Ako je tedaj ves teden naporno delala, potem ni poznala slajšega počitka, ko da je smela biti ob takihle tihih nedeljskih popoldnevih sama, popolnoma sama s svojimi mislimi. Potem so se ji hitri prsti brezmišelnost gibali pri delu; neredko se je dogajalo, da ji je šivanje zdrsnilo na krilo, sama je pa v otožnosladki bolesti zastremela v nebesno sinjino, dokler je niso zaščebele oči in se nenadoma napolnile s solzami.

Tako tudi danes. Toda ni se mogla dolgo vdajati svojim občutkom, ker jo je pritaženo pokašljevanje zbudilo iz njene zamišljenosti. Ni mogla več oditi, ker jo je učitelj že zapazil in jo pozdravil. Prijazno mu je odzdravila, čeprav je bila nejevoljna, ker jo je tako nenadno zmotil.

Govorila sta o tem in onem, toda pogovor ni hotel priti v pravi tir. Hanka je s strahom zapazila, kako svečanostno resen je bil mladi mož, kar je jasno razodeval njegov pogled in obraz. Slutila je, kaj namerava — in res, nenadoma, brez posebnega uvoda je priznal osupnjeni deklici svojo ljubezen. Kaj naj mu odgovori?

Čimdalje je Hanka molčala, s tem večjo nestrpnostjo je čakal učitelj na njen odgovor. Sklonila je obraz, da ni mogel v njem ničesar razbrati, toda njeno hitro dihanje je jasno kazalo, kako je bila razburjena. Čemu bi si ne razlagal njenega obnašanja v svoj prid? Zdržati se ni mogel, da ne bi pritisnil svojih vročih, tresočih se ustnic na njene svetle lase — nosila jih je še nepokrite kljub domači noši.

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-erbaka povest.

22

Trina je pa obstala na mestu in gledala za Bogomirom, dokler ni njegova visoka postava zgignila v hlevu in ga ni tam slišala razgovarjati se s hlapcem. Sedaj šele je odhitela proti hiši. Preden je pa stopila v družinsko sobo, se je pomudila malce pred ono, Marijani namenjeno sobico in se ji skrivnostno nasmehnila, kakor da bi hotela reči: »Čakaj! Kmalu bo prišel čas, ko se bodo odprla tvoja vrata;« nato se potrkala s kazalcem na četo in mrmrala poluglasno predse: »Kako si mogla biti samo tako slepa, stara, tako slepa? Trapiš se nekaj zaradi dekleta, pri tem imaš pa prav takega bolnika v lastni hiši... Sicer je pa znabiti nazadnje še bolje, da se delam, ko da bi ničesar ne zapazila, ne tu ne tam... stvari pa ne bom pustila iz oči.«

13.

»In sedaj sem povedal, Hanka! Povem ti, da bi mi razgnalo prsi, ako bi bil še dalje molčal.«

Tako je sklenil kruševski učitelj svoje besede, s katerimi je razodel Hanci svojo strastno ljubezen in gledal poln koprnenja na mlado Lužičanko, ki se pa ni ozrla kvišku, ampak sklonila razgoreli obraz še nižje nad šivanje v svojih rokah.

Hanka je že davno vedela za globoko, prirčno naklonjenost, ki jo je občutil zanjo učitelj, saj ni skrival svojih namenov pred nikomur. Kakor je pa njegovo obnašanje gónilo njeni dekliški nečimur-

Glavna naloga zbornice je, štiti gospodarstvo, kulturne in socialne interese delavstva in nameščenstva na ozemlju svojega območja. Pristojnim državnim in samoupravnim organom podajajo poročila, mnenja in predloge v vseh zadevah, ki se kakorkoli tičejo delavstva in nameščenstva. Zbornica naj predvsem stremi za to, da odgovorna oblastva, izvršujejo obstoječe delavske zakone; izjavljajo se o vseh novih ustanovah, tičejo se trgovine, industrije, obrti in prometa. Pri sklepanju kolektivnih pogodb med podjetji in delavskimi strokovnimi organizacijami ji pripada vplivna posredovalna vloga. Zbiranje delavske statistike vseh panog, hranjenje delovnih pogodb in evidence o delavskih strokovnih, političnih in izobraževalnih organizacijah — vse to so važne naloge, tičejo se uprave Delavske zbornice. Poleg tega posreduje in intervenirajo direktno pri vseh državnih uradih, napravah in delodajavcih kadarkoli zahtevajo to interesi delavcev ali nameščenstva. Posebno važna pa je še pravica, da smejo zbornice ustanovljati in organizirati naprave po lastni inicijativi za pospeševanje gospodarskega, socialnega in kulturnega položaja delavcev in nameščenstva.

Vse to so velevažne naloge! In »Delavska zbornica za Slovenijo« bi v konsolidiranih demokratičnih razmerah lahko postala odločilen činitelj v celokupni zakonodaji, tičejo se delavskega stanu!

Jugoslov. strokovna zveza.

Opozarjamo delegate in člane, ki se udeležijo izrednega občnega zbora JSZ v nedeljo, da bo na dnevnem redu tudi poročilo o Prvi delavski hranilnici in posojilnici ter dogovor za enodnevni praktični tečaj o poslovanju hranilnice, ki se bo čimprej vršil v Ljubljani. Radi snovanja poslovalnic in podružnic hranilnice je potrebno, da se iz vsakega kraja nekaj so-trudnikov izvežba za poslovanje.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Povodom 1. decembra se je za jeseniško delavstvo dogodil ne-ljub dogodek, ki bo imel mogoče slabe posledice. Glede praznovanja se je vršilo glasovanje, da se 1. december praznuje in da se dela na dan 8. decembra s samo 50 odstot. doklado. Ker pa to ni v skladu s kolektivno pogodbo, še manj pa z zakonom o zaščiti delavstva in ker se vedno kriči, da se bo 100 odstot. doklada od nedeljah in praznikih skušala odpraviti od strani kapitalistov, zato ni nikakor na mestu, da se da to na glasovanje in nudi kapitalu samemu napad na to pridobitev. Ker pa je ozadje tukaj čisto drugačno, hočemo začasno molčati. Branili pa bomo prvič zapovedane praznike kot kršč. socialisti, ko se nam nudi to izgubo nadomestiti na nezapovedane praznike z doklado kot je predvidena v zakonu o zaščiti delavstva. Dalje bomo pa rekli, da tisti, ki se po svojih širokih socialnih prsih bijejo, ne dajo na glasovanje takih predlogov, ki gazijo pogodbo in zakon, ne da bi vprašali vsaj svoje zapupnike, če že drugih ne, če ni to nevarnost za splošno delavstvo. Toliko za enkrat.

Viničarji.

Sv. Miklavž. Naša skupina je tudi letos priredila svoj »Miklavžev večer«, v soboto dne 5. dec. v društveni dvorani pri Sv. Miklavžu. Potek celega večera je naredil na vse naše člane dober utis o misli organizacije in vzgled skupnosti v isti. Predvsem pri razdeljevanju daril je marsikomu odpadla skrb odkod dobiti obleke za svoje otroke.

V tem oziru se zahvaljujemo vsem našim dobrotnikom, ki so darovali večje kakor manjše vsote in s tem pokazali sočutje do najbednejšega svojega bližnjega. Nabrali smo v Središču 646.25 Din, v Ljutomeru 295.— Din, v fari Bolfenk 344.— Din, v fari Sv. Miklavž 205.75 D, v Ormožu 186.50 D. Izredni dar, ki nas je zelo razveselil nam je poslal iz Beograda Jugoslov. klub, 1000 Din. Skupna nabrana vsota znaša 2677 Din. Kupili smo za to

vsoto 156 m blaga za obleke, hlače-vino, tisk in flanel. Obdarovanih je bilo skupaj 127 otrok in sicer šolarjev fantkov 31 vsak en meter hlače-vine, deklice 35, vsaka dva metra tiska in nešolarji 61, vsak en meter flanela. Skupno so bili obdarovani otroci od 54 viničarskih družin.

Javna zahvala

vsem dobrotnikom, ki so darovali za naš »Miklavžev večer«. Bog Vam povrni stotero!

Predvsem se zahvaljujemo vsem g. poslancem Jugoslov. kluba za izredni dar 1000 Din, predvsem pa za nabiralno akcijo našemu poslancu tov. Andrej Bedjaniču.

Z izrazom velike hvaležnosti Odbor S. Z. V. skupine Sv. Miklavž.

Državni cestarji.

Naše zahteve. Gosp. poslanec Dušan Serbec nam je sporočil, da je vložil našo zadnjo spomenico na Gradbeno ministrstvo pri pristojnem referentu, ki mu je pojasnil, da se ta pereča vprašanja rešijo s posebnim zakonom v katerem se bo upoštevalo želje slovenskih cestarjev, ki so bolj kvalificirani kakor oni v ostalih pokrajinah države.

Sestanek zaupnikov društva se vrši v nedeljo dne 13. t. m. po občnem zboru JSZ v Ljubljani v Rokodelskem domu. Opozarjamo na okrožnico, ki sledi po sestanku zaupnikov, ker so predstoječe važne strokovne zadeve državnih cestarjev.

Strokovna zveza tobačnih trafikantov.

Trafikantom Slovenije v vednost. Z ozirom na tozadevna večkratna vprašanja obveščamo vse člane društva, da je v smislu naredbe oblastnega monopolskega inšpektorata v Zagrebu z dne 16. septembra 1925 br. 16.112, odplačevanje odstotkov od provizije za Zvezo vojnih invalidov prepovedano.

Seja vezinega odbora se vrši prihodnji teden, na kateri se razdele zaupnikom zbiralne pole članarine v Ljubljani za zadnje četrtletje.

Spomenico tobačni tovarni je poslala Zveza, v kateri se prosi zboljšanja in rešitve raznih perečih vprašanj in položaja.

Prometna zveza.

Vsem članom, skupinam in plačilnicam na znanje. Osrednji odbor Prometne zveze je začel brezhibno delovati. Pridno se sestavljajo razni predlogi, osnutki ter intervencije. Da bo pa naše delo popolno, prosimo vse skupine, plačilnice in člane, da nam nujno pošljejo vse tehtne predloge službenih razmer ter sploh vse težnje, ki težijo vsakega posameznika in se čutijo s kako krivico prizadetega. Iz vseh teh podatkov, ki so nam nujno potrebni bomo sestavili spomenice, katere bomo predložili ministrstvu prometa v izvršitev. Prometna zveza ima svoje prostore v palači Zadrugne gospodarske banke I. nadstr., Aleksandrova cesta št. 6 (zraven frančiškanske cerkve). Redne uradne ure so za sedaj vsako nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne, kjer se lahko dobivajo raznovrstna pojasnila ter vplačuje članarina. Člani pa, ki so od skupin preveč oddaljeni, tako, da jim je otežkočeno plačevanje članarine, naj se obrnejo na osrednji odbor, da jim pošlje poštne položnice. Položnice, ki jih še morebiti posedujejo nekateri člani z prejšnjim ljubljanskim naslovom, so neveljavne in so merodajne edinole le položnice z naslovom: »Osrednji odbor Prometne zveze, Maribor, katere imamo stalno na razpolago. Nadalje prosimo vse člane, da razvijejo živahno agitacijo za Prometno zvezo ter pridobivajo nove člane. Vse tozadevne tiskovine so pri nas, ter jih zahtevajte. Na vse Vaše dopise bomo točno odgovarjali. Vsa poročila in dopise pa naslovite na: »Osrednji odbor Prometne zveze, Maribor, Aleksandrova cesta 6-1. — Osrednji odbor Prometne zveze.

»Ujedinjeni železničar« je v svoji prvi številki na prvi strani objavil, da se je »Prometna zveza Maribor« tudi

ujedinila. Primorani smo resnici na ljubo to demontirati in izjaviti, da se Prometna zveza ni ujedinila in sicer iz vzrokov, ki jih je objavila Pravica v 47. in 48. številki. Toliko v vednost, da si bodo člani Prometne zveze na jasnem. — Osrednji odbor P. Z. v Mariboru.

Na predlog Prometne zveze radi prevedbe zvaničnikov, ki so pozneje položili šolske izpite v III. uradniško kategorijo, ki smo ga poslali ministrstvu saobračaja, smo dobili potom g. posl. Žebota sledeči odgovor, ki se glasi v prevodu: Na Vaše vprašanje o rešitvi prošnje za priznanje višjih ljudskih šol železniškemu osebju, ki mi je bilo predloženo s spisom N. S. št. 3659 od 22. oktobra t. l. Vam odgovorjam sledeče: Predlog ljubljanske direkcije št. 60.807 od 26. maja 1925. za napredovanje 21 zvaničnikov v III. kategorijo činovnikov I skupine, ki so naknadno pridobili to kvalifikacijo, je ustavljen in čaka na splošno napredovanje. Predlog ljubljanske direkcije št. 68.433 od 12. oktobra t. l. za napredovanje 10 zvaničnikov v pomožne skupine III. kategorije in 31 zvaničnikov v glavne skupine III. kategorije se nahaja še pri generalni direkciji, ker se je sumilo o pravilnosti nekaterih spričeval, ki so se poslala ministrstvu prosvete na overitev; takoj pa, ko se ista povrnejo generalni direkciji, se bodo po izjavi ministrstva prosvete vzela v pretres. — Minister prometa: A. M. Radojevič l. r.

Važno za volitve v Delavsko zbornico.

Kandidatne liste smejo postaviti delavske strokovne organizacije, ki so bile do dneva razpisa volitev v Delavske zbornice vpisane v register Delavske zbornice. Za delavce postavimo mi listo »Jugoslovanske strokovne zveze«, za nameščence pa listo »Strokovne zveze privatnih nameščenstva«. Na delavski listi kandidira 50 kandidatov in toliko namestnikov, na listi nameščenstva pa vsakih po 10. Listo mora podpisati 100 volilcev. Volilci in kandidati morajo biti člani delavskih strokovnih organizacij. Voliti smejo vsi delavci in nameščenci obojega spola, ki so dopolnili 18 leto starosti, spadajo v 6. mezdni razred bolniškega zavarovanja, ali ki plačajo najmanj Din 7.20 prispevkov v bolniško blagajno. Isto velja za vse one, ki so člani bratovskih skladnic, ali drugih zakonito priznanih zavarovalnih (zoper bolezen) institucij, ter plačujejo prispevek za Delavsko zbornico.

So pa mnogi, ki niso pri nobeni zgoraj navedeni instituciji zavarovani, pa jim podjetnik jamči za slučaj bolezni, polletno plačo in zdravniško oskrbo, imajo tudi volilno pravico, pač pa se morajo prepričati ali so vpisani v volilni imenik. Ako niso, se morajo kadar so volivni imeniki razgrnjeni reklamarati, pri svoji krajevni edinicji zavarovanja. Prinesiti morajo s seboj potrdilo podjetnika, kjer so zaposleni, o zaposlitvi, da so bili dne 5. dec. t. l. zavarovani in potrdilo, da jim daje podjetnik jamstvo za plačo in bolniško oskrbo za slučaj bolezni. Tisti, ki bi bili morebiti izpuščeni v volivnem imeniku pa so zoper bolezen zavarovani pri eni bolniško-zavarovalni ustanovi, si morajo ravnotako preskrbeti za reklamacijo taka potrdila podjetnika. Reklamacije se izvrše osebno ali pismeno, ali po drugi osebi volilno upravičeni.

Volitve v Delavsko zbornico

Pred kratkim so se vršili v Ljubljani razgovori med predstavniki delavskih strokovnih organizacij o tem, ali ne bi bilo mogoče doseči sporazum za volitve v Delavsko zbornico tako, da bi si vse v poštev prihajajoče strokovne organizacije razdelile na eni listi kandidate, potem procentuelno člane upravnega odbora, uradništva in vseh drugih kvot. Tako bi bila postavljena samo ena lista in volitve bi v tem slučaju odpadle.

Pri teh razgovorih se je pokazalo, da bodo kandidirali oziroma nastopili skupno pri volitvah socialni demokratije in bivši člani neodvisne organizacije (skrajni levičarji), ker zadnji ne morejo postaviti svojih list vsled tega, ker jim je vlada razpustila njihove organizacije.

Narodni socialisti so pokazali, da se bodo zadovoljili z malim številom mandatov, ker se zavedajo, da kar bodo dobili, dobijo preveč vsled tega, ker prvič ne volijo železničarji, med katerimi imajo nekaj svojih pristavev, drugič pa njihove organizacije vse skupaj ne pomenijo bogvekej. (Kakor se sliši, se bodo v kratkem nar. socialisti itak zlihi v soc. demokratske organizacije.)

Isto so pokazali tudi Žerjavovi samostojni »Unijeveci«, ki se jim ne godi nič boljše. Samo tukaj se je bati ljutega odpora »levih«, ker na vse zadnje se ti le malo bojijo sedeti skupaj s predstavniki ali hlapeci najbolj reakcionarnih kapitalistov.

Zastopniki Jugoslovanske strokovne zveze so po navodilih načelstva JSZ, podali svoje minimalne predloge, v katerih je ugled naše organizacije varovan in število mandatov ter drugih kvot odgovarjajoče moči naše organizacije brez volitev v zbornici zagotovljeno.

Zastopniki Strokovne komisije so izjavili, da odgovorijo v 10. dneh, narkar so se delegati razšli. Ker v tem roku še nismo prejeli odgovora, je prav, da je začela JSZ. z volilnimi pripravami v takem obsegu, da izidemo krščanski socialisti častno iz prvih volitev v Delavsko zbornico.

Tedenske novice.

Velilec v Delavsko zbornico in vsem našim organizacijam priporočamo, da si dobro shranijo vse članke, ki jih prinaša »Pravica« in drugi naši listi z okrožnicami, ki jih že pošilja glavni volilni odbor za volitve v Delavsko zbornico V teh bo imel vsak vsa potrebna pojasnila in navodila za volive ter material za agitacijo.

»Delavsko zbornico delavcem«, je volilno geslo materialističnih socialistov za volitve. Vsak ki ve, da morejo v Delavsko zbornico voliti in kandidirati le tisti in sicer delavci in nameščenici, ki so za bolezen bolniško zavarovani, se mora takemu volilnemu »šlagerju« smejati. Mi nismo v volilnem redu, čeprav so ga skovali socialpatriotje zase, še dosedaj našli tega, da bodo volili ali kandidirali v Delavsko zbornico trgovci, obrtniki, tovarnarji ali kak bankirji. Mogoče pa je to že strah pred — glasovnicami, kaj?

Hud mraz. Po vsej Evropi je letos nenavadno huda zima. Najhujši mraz pa je zadnje dni v Jugoslaviji. V Bosni in Hercegovini je padla temperatura povprečno na 25 stopinj pod ničlo. Snega imajo ponekod po 3 metre na debelo. Tudi na Hrvatskem je hud mraz. V Zagrebu imajo mraz 12 stopinj. V Sloveniji je najhujši mraz v Ljubljani in ljubljanski okolici, kjer je kazal toplomer zadnje sredo dopoldne 22 stopinj pod ničlo.

Detomor. Pri sv. Andražu v Slov. goricah je neka služkinja porodila nezakonsko dete. Takoj po porodu pa je dete zadušila in potem vrgla v svinjski kotel. Detomor so odkrili in deklo zaprli.

Obsojeni rajhenburški roparji. Poročali smo že o napadu, ki so ga izvršili dne 3. oktobra roparji pri Rajhenburgu na inženirja Porgesa in mu odvzeli okoli 450.000 Din, ki so bili namenjeni za izplačilo delavcev. Zadnji petek se je vršila v Celju proti tem roparjem porotna razprava. Vidakovič, ki je izdelal načrt za ta napad, je dobil 10 let, ostali pa po 7 let težke ječe. Nekaj denarja so še našli pri roparjih, vendar trpi rudarsko podjetje še vedno okrog 200.000 dinarjev škode.

Otvoritev delavske šole v Belgradu. Belgrajska delavska zbornica otvori v svrhu kulturne in prosvetne povzdige delavskih slojev delavsko šolo. V šoli se bodo poučevale socialne in ekonomske znanosti.

Nesreča. V soboto popoldne se je v Trbovljah težko ponesrečil 17 letni

rudar Guzej Franc na dnevnem kopu Neža. Nad metercent težki kamen, ki se je odtrgal od gornje plasti, je padel na njega. Dvanajst mož je kamen a težko muko vzdignilo iznad njega. Zlomilo in zmečkalo mu je roko v rami in eno nogo razmesarilo. Ponesrečenca so prenesli v novo bolnico.

Jubilej starega srbskoga samostana. Dne 4. decembra je proslavil stari srbski samostan Trovača 640 letnico svoje ustanovitve.

Nesreča v Zagrebu. Plamen iz peči je užgal obleko zagrebški gledališki igralki Hermini Rašković. Pisala je pismo na mizi pri peči, ko so se odprla vrata peči in švignil iz nje plamen. Zadobila je tako hude opekline, da je v bolnici kmalu po nesreči umrla. Njen soprog, ki je bil tudi gledališki igralec, je pa pred dnevi umrl.

Palček Potep, pravljica igra v treh dejanjih. Spisal A. Pajmè. V založbi »Svete vojske« v Ljubljani je izšla kot prvi zvezek nove serije protialkoholne knjižnice mladinska igra, ki bo vsem knjižnicam in otroškim odrom zelo dobrodošla. Igra je zelo posrečena. Kjer so jo igrali, so dosegli prav lepe uspehe in je ne morejo prehvaliti. V resnici; igrica je tako otroško priprosta, pa vendar tako neprisljano vzgojna, da tudi na odraslega človeka ne more ostati brez vpliva. Igro toplo priporočamo vsem društvom, posebno mladinskim knjižnicam in odrom. Stane 5 Din ter se naroča pri »Svete vojske«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Dopisi.

Dev. Mar. Polje. Zaloška del. ml. organizacija Krekova mladina vrlo napreduje. Nisem njen član, pač pa njen iskren prijatelj, zato mi bodi dovoljeno par besed. Mnogi so ji že ob ustanovitvi napovedovali skorajšnjo smrt. Da zadene vsako društvo v začetku na težkoče, posebno glede prostorov in vodstva je jasno. Dobil se je pa tudi tu velik dobrotnik zaloških Krekovec, ki je pripustil svojo družinsko sobo za društvene sestanke, katera pa je z naraščajočim vstopom novih članov postala kmalu premajhna. Ta mesec pa si je društvo najelo dovolj prostorno sobo, katera bo tudi za večje sestanke zadostovala. Vodstvo je v rokah agilnega predsednika in odbora. Izvrstno pa pomaga podružnici ljubljanska centrala. Nekateri zmorni naši bi lahko bolj sodelovali, pa jo le ob strani gledajo in se vesele napredka Krekovec. Tem kličem: Udeležite se praktično! Prve težkoče so torej premagane. Krekovi pa gredo naprej, ustanovljeni tamburaški zbor šteje 18 članov, ki veselo vadi. Dobili so omaro za knjižnico. Tudi knjige bodo mladi Krekovi bori nabrali. Treba jim je še kakega harmonija, pevec ne bo manjkalo. Morda se dobi kak prijatelj Založan, ki jim bo pomagal v tem oziru. Mlado društvo pa se tudi zaveda svojega poslanstva, zaveda se, da je njegova naloga širiti kulturo in omiko, zaveda se Krekovih idej in načel po izobrazbi malega delovnega človeka. Poslalo je dva člana v Krekovo socijalno šolo. Učenci te delavske univerze bodo granit, ob katerem si bo glavo razbil, kdor bo prišel s slabim namenom. Priredili so že tudi

več lepo uspelih iger, uče se vedno nove. Tudi veselica je bila dobro obiskana, le da so tu udarili po starem vaškem običaju in se je malce plesalo, kar naj v bodoče sigurno odpade. Tako delajo druga nam nasprotna društva. — V nedeljo 15. t. m. pa je otvorila prvo javno predavanje v prostorih g. Dimnika v Zalogu. Primerno otvoritveno predavanje g. dr. Puntarja o postanku naše države, je zelo ugajalo. — Tako vrši svojo vzvišeno nalogo. Kakor je veliki naš učnik pokojni Krek hodil po naših vaseh, zbiral delavstvo na shode in organiziracije, tako vabi Krekova mladina zaloška to mladino pod svojo kršč. soc. zastavo. Kliče vsem somišljenikom, očetom, materam, sestram, bratom, pošljite mladino v našo sredo. — Starši, pomnite! Le dve poti, le dva tabora, dva svetovna nazora: krščanstvo in svobodomiselstvo, srednje poti ni. To se je poudarjalo že pri ustanovitvi. Vi, Krekovi, nosilci teh večno lepih kršč. soc. idej, po tej poti naprejte!

Jesenice. Krekov večer se vrši na Jesenicah v sredo dne 16. decembra ob 8. uri zvečer v Kat. del. domu na Savi s približnim sporedom kot je bil na Krekovi proslavi v Ljubljani. Proslava se je zakasnila vsled tega, ker smo hoteli imeti za ta večer skioptične slike, ki pa niso bile poprej na razpolago. Tovariši, agitirajte, da bo ta večer obilno obiskan v spomin našemu prvoborniku med Slovenci!

Za tiskovni sklad »Pravice« smo prejeli od Krekove mladine v Celju 90 Din. Požrtvovalnim tovarišem lepa hvala!

Hrastnik. Ker je dobila »Pravica« več novih naročnikov pri nas, smo se odločili, da bomo v vsaki številki nekaj poročali. Delavske razmere so splošno znane kot slabe. Delavci služijo slabo, gostiln je veliko in gostilničarji so začeli divji beg za ljudmi, ker so se odpovedali veliki pijanci. Ravnateljstvo je napravilo predavanje o alkoholu in dalo razglasiti, da bo vsak delavec od dela odpuščen, če bo pijan. Trud za treznost moramo pozdraviti, v kolikor ima ravnateljstvo dober namen. Ali vsekakor smo mnenja, da ne bo g. ravnatelj imel dovolj korajže, da bi alkohol preganjal tudi pri tistih, ki so po svojem položaju dolžni dajati lep zgled podrejenim, ker je v razglasu prepoved »pijan biti« označena le za delavce. No, nad tem se ne smemo spodtikati. Saj ni dostojno, da delavci, ki se težko preživimo s poštenim delom, hodimo z napuhnjeno gospodo po alkoholnih zverinjakih pamet in zdravje zapravljat. To smo hoteli pibiti, da bomo imeli čiste račune. G. ravnatelj Drolca vprašamo, ali je on naročil g. Zvetkotu, da je odklonil dati depotatni premog samskemu delavcu Streharju Josipu, ki ima skupno gospodinjstvo s svojo 70 let staro materjo, rudarjevo vdovo. G. Zvetko je tudi izjavil, če ni zadovoljen, pa lahko gre. Ali veste, g. Zvetko, da je za Vas ravno tako široka cesta? Kar si sami ne želite, ne storite drugim. Družino rudarja Antona Gučka je zopet zadela smrtna kosa ter ji odvzela 18 let staro deklico. Gučkovi družini so do sedaj umrli že trije odrasli otroci, dva fanta in ena deklica, vsi na jetiki. Deklici želimo, da se nad zvezdami veseli, ubogi družini naše sožalje! Naš Miha je dober diplomat. Ko je Pašičeva

vlada, za katero je Miha pridno člane nabiral, je zopet vabil Miha rudarje k Dolinšku ter jim obetal, da bo davkarja davke odpisala, samo da se rudarji pri SDS organizirajo, ker bodo vse laže dosegli, če bo SDS dovolj močna. Več rudarjev je pristopilo in plačalo članarino 10 Din. Zdaj pa davkarja brez skrbi iztirjava naše davke. Nekateri upokojenci niso dobili po upokojitvi dalj časa nobene pokojnine. Ko pa jim je bila nakazana, je napisal Miha v imenu več naših rudarjev pohvalo sebi in okraj. org. SDS, češ, da je le SDS pripomogla omenjenim do pokojnine. Mi mu rade volje puščamo njegovo veselje.

Velenje. Za tiskovni sklad »Pravice« je nabral tov. Vekoslav Zajc 100 Din. Hvala lepa vsem darovalcem za darove in tovarišu Zajcu za trud, ki se je potrudil in hodil od hiše do hiše rudarjev in tudi do drugih dobrotnikov, ki so nam priskočili z darovi na pomoč. V kratkem bo nabral tudi tov. Oštir Rudolf enako svoto ter se bo skupno odpisalo na tajništvo Jugo. strok. zveze v Ljubljani. Tovariši, posnemajte!

Krekova mladina.

Sestanek Krekove mladine v Celju se vrši v nedeljo, dne 13. t. m., ob 3 popoldne v običajnih prostorih. Udeležba za članstvo obvezna. Vabljeni tudi drugi prijatelji naše delavske mladine. — Odbor.

Krekova mladina v Celju je priredila v nedeljo, dne 29. novembra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma v Celju proslavo 60 letnice dr. Kreka. Spored proslave je bil najbolje nastudiran, tako da se je proslava izvršila v splošno zadovoljnost navzočega občinstva. Vsem pri proslavi sodelujočim tovarišem in tovarišicam kot tudi tovarišu režiserju za njihov trud in požrtvovalno delo najlepša hvala, ter jim kliče: »Le tako naprej po začrtani poti in uspehi bodo vidno rasti!«

§ 1154 b.

Na željo neke skupine priobčujemo določbe § 1154 b, ki so do sedaj še v polni moči in veljavi.

Drž. zak. št. XXXVII (kos 69. ces. nar. od dne 19. VI. 1916 v § 1154 b) veli:

Delojemalec obdrži svojo pravico na izplačilu, če je on po najmanj 14 dnevnom službovanju radi bolezni ali nezgode, razmeroma kratki, toda ne teden dni prestopajoči čas od dela, brez da bi to namenoma ali po lastni malomarnosti zakrivil. Isto velja, če on radi drugih važnih, njegove osebe se tikajočih vzrokov, brez svoje krivde, ne more službe opravljati. Od doneskov, katere delojemalec za čas odsotnosti na temelju javno-pravne zavarovalnine dobiva, lahko službodajalec odtegne oni del, kateri odgovarja skupnemu donesku zavarovalnega prispevka. (Tukaj pride v poštev hranarina, ki jo prejema obitelji delavca od OUZD.) Drugi odstavek gornjega poročila drž. zak. se je s čl. 9. fin. zak. za l. 1922-23. št. 324. razglašen v Uradnem listu št. 105/22 od 9. X. 1922, izpremenil v toliko, da ima delodajalec zneske, ki jih prejema delavec v prvem tednu obolesti, v celoti odtegniti od plače. Goraje naj se razlaga tako:

1. Delavec mora biti že 14 dni v podjetju zaposlen. Zapreka oziroma izostanek od dela je moral nastati radi bolezni, nezgode ali pa tudi drugih važnih vzrokov, tako n. pr. nabor, varuški posli pri sodišču, če delavski zaupnik vrši svojo dolžnost kot obratni zaupnik delavcev, če delavec vrši javno-pravne funkcije, volitve, smrt v rodbini, porod ali momentana bolezen ali nezgoda v rodbini ali najbližjih sorodnikov.

2. Pri drž. in drugih javnih uradih, če ne plačujejo dijete, in če je bilo zaslišanje uradno, razen v zasebno-pravnih zadevah, neobhodni opravi pri bol. blagajni (zdravniški pregled itd.), kar tičejo osebe zavarovanca ali najbližjega sorodnika.

3. Zadržanje od dela ne sme delavec sam povzročiti.

4. Zapreka od dela ne sme trajati več kot 1 teden.

5. Vsekakor se je ozirati le na zamude delovnega časa, ki so stvarno utemeljene in ne pretirane.

Iz gornjega sledi, da ima tako delavec kakor delavka, ki sta nujno zadržana od dela, pravico do polne plače in to največ za prvi teden. Pripominjamo, da se to v naših podjetjih prav malo izvaja. Delavstvo naj povsod zahteva te pravice. Delavec, ki je pri tem prikrajšan, ima pravico postopati civilno-pravnim potom.

Razno.

Rimski pozdrav je predpisan po vseh italijanskih državnih uradih. Po rimskem pozdravu se ne smejo več pozdravljati z odkrivanjem, temveč z dviganjem iztegnjene desnice v višino glave. Po vzgledu državnih uradov je uvedla ta pozdrav tudi tržaška mestna občina za svoje uslužbence.

Število avtomobilov. V Zedinjenih državah pride en avtomobil na vsakih 6 prebivalcev, v Kanadi na 14 prebivalcev, v Novi Zelandiji na 21, Avstraliji 28, Angleški 57, Francoski 69, Danski 71, Argentinski 73, Belgiji 82, Švedski 96, Uruguayu 96, Nemčiji 272, Finski 566, Italiji 409, Češkoslovaški 1068, Mažarski 1724, kraljevini SHS 2013, Poljski 2280, Litvi 470 in v Rusiji na 8896 prebivalcev.

Zakon proti umazani literaturi v Avstriji. Na pritisk iz vrst vzgojiteljskih krogov je predložila avstrijska vlada narodnemu svetu zakonski načrt proti umazani literaturi. Načrt predlaga v glavnem primerno izpremembo tiskovnega zakona. V to svrhu naj se ustanovi poseben cenzurni urad, ki bo odločal, kateri spisi se imajo prištevat umazani literaturi. Podoben zakonski načrt je predložen tudi nemškemu državnemu zboru.

Okostnjak poln denarja. Pri podiranju neke hiše blizu Bergama v Italiji so našli zazidano človeško okostje, čigar prsni koš je bil poln zlatega in srebrnega denarja.

84.000 smrtnih nesreč se je pripetilo l. 1923. v Zedinjenih državah. 37 na dan so jih povzročili avtomobili, 36 oseb na dan se je smrtno poškodovalo vsled padca, 19 utonilo, 18 žrtev na dan pa so zahtevale železniške nesreče.

Rudniška katastrofa. V rovu Lothringen pri Bochumu je eksplodiral pokalni plin. Štirje rudarji so bili ubiti, štirje težko in osem lahko ranjeni.

V konsumu Kongresni trg št. 2

dobe člani po ugodni ceni

pletene volnene rute ogrinjalke, „kocke“, dežne plašče, robce, nogavice, samoveznice, čevlje, zimske rjuhe, čipkaste zastore, flanelo za spodnja krila, trikotažo, srajce, copate, prešite odeje, koce, sploh vsakovrstno oblačilno blago. Dobe se tudi razni zaboji za premog, krompir in smeti in razni plehnati vrči od medu, strgane vreče za ribanje.

◆ Člani, ne pozabite, da Vam je lastna zadruga najbližja in najcenejša! ◆

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!